



Határozatok Tára

MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. szeptember 8.¹

C-365/15. sz. ügy

**Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen
kontra
Hauptzollamt Bielefeld**

(a Finanzgericht Düsseldorf [düsseldorfi adóügyi bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Vámunió és közös vámtarifa — A behozatali vámok visszafizetése — A dömpingellenes vám megállapításáról szóló rendelet semmissége — A Vámkódex 241. cikkének érvényessége — A Vámkódex alkalmazhatósága — Kamatfizetési kötelezettség”

1. A Kínából és Vietnámból származó lábbelik behozatalára vonatkozó dömpingellenes vám azt követő megsemmisítése után, hogy a Bíróság kimondta a vámot meghatározó rendelet érvénytelenségét,² a német vámhatóság visszafizette az importőr vállalkozás által jogalap nélkül megfizetett összeget. Ugyanezen hatóság azonban elutasította, hogy a visszafizetett összeget kamatokkal kellene növelni, amelyeket az említett vállalkozás a főösszeg kifizetésének napjától számítva kért.
2. A Finanzgericht Düsseldorf (düsseldorfi adóügyi bíróság, Németország) feladata az importőr és a német vámhatóság közötti vitát elbírálni, amely bíróság előzetes döntéshozatali eljárás útján azt kéri a Bíróságtól, hogy értelmezze az e területet szabályozó uniós jogi rendelkezéseket.
3. Konkrétan a vámhatóság megtagadta a Közösségi Vámkódex 241. cikkére a nemzeti szabályozással összefüggésben történő hivatkozással kért kamatok megfizetését,³ amely szabályozás csak a bírósági úton történő érvényesítés napjától teszi lehetővé kamatok felszámítását. A hatóságok szerint a két rendelkezés együttes alkalmazása megalapozza az importőr kérelme teljesítésének elutasítását.
4. A Bíróság ítélkezési gyakorlata állandó jelleggel és általános elvként fenntartja, hogy ha a hatóságnak az uniós jog megsértésével beszedett összegeket vissza kell fizetnie, a visszafizetett összegeket a jogalap nélküli kifizetés időpontjától kezdve meg kell emelni a vonatkozó kamatokkal. A Vámkódex 241. cikke azonban kizárja (bizonyos árnyalatokkal) a kamatfizetést abban az esetben, ha a vámhatóságoknak vissza kell fizetniük a behozatali vámokat.

1 — Eredeti nyelv: spanyol.

2 — A Kínai Népköztársaságból és Vietnámból származó, egyes bőr felsőrésszel rendelkező lábbelik behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről és a kivetett ideiglenes vám végleges beszedéséről szóló, 2006. október 5-i 1472/2006/EK tanácsi rendelet (HL L 275., 1. o.).

3 — A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: Vámkódex) (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.).

5. Az alapjogvita nagy része az általános szabály (amely a kamatfizetést támogatja) és a különös szabály (amely az említett fizetést ellenzi) közötti feszültségre irányult, amely jogvita keretében a Vámkódex 241. cikkének érvénytelensége felmerült, mivel az feltehetően nem egyeztethető össze az Európai Uniónak a Bíróság ítélkezési gyakorlata által kimondott egyik általános jogelvével.

6. A jogvita egy olyan vitára emlékeztet, amely a törvényes kamatok - azaz nem a felek által, hanem *ex lege* előírt kamatok - évszázadokkal ezelőtti történetéhez nyúlik vissza. Úgy tűnik, Paulusnak a *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sep ipse accipit*⁴ címet viselő, a Digestában foglalt címet viselő, kamatokról szóló könyve egykori részletének emlékei visszaköszönnek még e régi megkülönböztetést alkalmazó jogi szövegekben is, ha a Kincstár terhére vagy javára szóló kötelezettségekről van szó.

I – Jogi háttér *Az uniós jog*

A Vámkódex

7. A 236. cikk (1) bekezdése szerint:

„A behozatali vagy kiviteli vámokat vissza kell fizetni, amennyiben megállapításra kerül, hogy megfizetésükkor e vámösszegek nem jogszabály szerintiek voltak, vagy az összeget a 220. cikk (2) bekezdése ellenére vették könyvelésbe.

[...]”

8. A 241. cikk szerint:

„A behozatali vagy kiviteli vámok összegének vagy e vámok fizetésekor beszedett hitelkamatnak vagy késedelmi kamatnak vámhatóság részéről történő visszafizetése nem jár azzal, hogy a vámhatóság kamatot fizetne. Kamatot kell azonban fizetni:

- ha a visszafizetés iránti kérelem jóváhagyásáról szóló határozatot az elfogadása napjától számított három hónapon belül nem hajtják végre,
- ha a nemzeti rendelkezések ezt írják elő.

[...]”

Az 1472/2006 rendelet

9. Az 1. cikk (1) és (4) bekezdése értelmében:

„(1) A sportlábbelik, a speciális technológiával készült lábbelik, papucsok és más házicipők és az orrmerevítővel rendelkező lábbelik kivételével ideiglenes dömpingellenes vám kerül bevezetésre a Kínai Népköztársaságból és Vietnamból származó, egyes bőr, illetve mesterséges vagy rekonstruált bőr felsőrésszel rendelkező, az alábbi [kombinált nomenklatúra]-kódok alá tartozó lábbelik behozatalára:

[...]

(4) *Eltérő rendelkezés hiányában a vámtételekre vonatkozó hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.*”

4 — A Kincstár a szerződéseiben nem fizet kamatokat, de azokra jogosult, in.: *Liber singularis de usuris*, Paulus, D.22.1.17.5. A szerződések kifejezés ebben szöveggörnyezetben a kötelező erejű viszonyokat jelenti, ahogy azt Paulus mondatának többi része mutatja.

A német jog: az Abgabenordnung (az adózás rendjéről szóló törvény, a továbbiakban: AO)

10. Az 1. § (1) és (3) bekezdése értelmében:

„(1) A jelen törvény alkalmazandó a szövetségi jog vagy az Európai Unió joga által szabályozott minden adóra – beleértve az adókedvezményeket is –, amennyiben azokat szövetségi adóhatóságok vagy tartományi adóhatóságok kezelik. A jelen törvény csak az Európai Unió jogára is figyelemmel alkalmazható [...].

(3) A járulékos adóügyi szolgáltatásokra a jelen törvény rendelkezései az Európai Unió jogára is figyelemmel megfelelően alkalmazandók [...].”

11. A 3. § (3) és (4) bekezdése megállapítja, hogy:

„(3) A Vámkódex 4. cikkének 10. és 11. pontja szerinti behozatali és kiviteli vámok a jelen törvény értelmében vett adók.

(4) Járulékos adóügyi szolgáltatások [...] a kamatok (233–237. §), [...] valamint a Vámkódex értelmében vett kamatok [...].”

12. A 37. § (1) és (2) bekezdése meghatározza:

„(1) Az adójogviszonyból eredő igény [...] a (2) bekezdés szerinti visszafizetés iránti igény [...].

(2) Az adó [...] jogalap nélküli megfizetése vagy visszafizetése esetén azt, akinek nevében a kifizetésre sor került, a kifizetés címzettjével szemben a megfizetett vagy visszafizetett összeg visszafizetése iránti igény illeti meg [...].”

13. A 233. § megállapítja:

„Az adójogviszonyból eredő igények (37. §) után csak törvény által meghatározott esetekben fizetendő kamat [...].”

14. A 236. § (1) bekezdése:

„(1) Jogerős bírósági határozattal vagy ilyen határozat alapján történő adócsökkentés vagy adókedvezmény nyújtás esetén a visszafizetendő vagy megtérítendő összeg után a (3) bekezdésre is figyelemmel a perfüggőség napjától a kifizetés napjáig terjedő időszakra kamatot kell fizetni [...].”

II – Az alapjogvita tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15. A Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (a továbbiakban: Wortmann) 2006-tól 2012-ig leányvállalatának vámraktárban raktározott áruit saját nevében bocsátotta szabad forgalomba. Ezen áruk esetében a Brosmann Footwear (HK) Ltd. szállítótól (a továbbiakban: Brosmann) és a Seasonable Footwear (Zhong Shan) Ltd. gyártótól (a továbbiakban: Seasonable) vásárolt, a Kínai Népköztársaságból és Vietnamból származó, bőr felsőrésszel rendelkező lábbelikről volt szó.

16. A Hauptzollamt Bielefeld (bielefeldi fővámvhivatal, Németország) az 1472/2006 rendelet alapján dömpingellenes vámot állapított meg a Wortmannal szemben. E társaság a Bíróság előtt folyó két ügyre hivatkozással (C-247/10 P.⁵ és C-249/10 P. sz.⁶ fellebbezés) 2010. július 22-től számos visszatérítés iránti kérelmet nyújtott be a 2006 óta megfizetett dömpingellenes vám visszafizetése iránt.

17. A Bíróság a Brosmann-ítélettel⁷ megsemmisítette az 1472/2006 rendeletet „a Brosmann Footwear (HK) és a Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd vállalkozásokra vonatkozó részében [...]”.

18. Ezen ítélet alapján a bielefeldi vámvhivatal 2013. április 17-i határozataival visszafizette a Wortmann részére a 2007-es évre (61 895,49 euró) és a 2008-as évre (92 870,62 euró) vonatkozó dömpingellenes vámot.

19. 2013. november 29-én a Wortmann az egyes visszafizetendő összegek után a dömpingellenes vámok megfizetésének időpontjától számított kamatok megállapítását kérte. Az adóhatóság elutasította a kérelmet, mert úgy vélte, hogy nem álltak fenn a Vámkódex 241. cikke szerinti feltételek: a jóváhagyott visszafizetést három hónapon belül végrehajtották, és a német jogszabályok csak a bírói úton történő érvényesítés időpontjától számítva írják elő a kamatokhoz való jogot.

20. A Finanzgericht Düsseldorf (düsseldorfi adóügyi bíróság), amely előtt a kamatok iránti igény elutasítását megtámadták, úgy véli, hogy a Vámkódex 241. cikke értelmében alapvetően nem kell megfizetni a kamatokat, mivel a felperes kérelme csak azokon a nemzeti jogi rendelkezéseken alapulhatott, amelyek az adójogviszonyból eredő kamatköveteléshez való jogot kizárólag a bíróság úton történő érvényesítéstől kezdve ismerik el (AO 233. és 236. §).

21. A Finanzgericht Düsseldorf (düsseldorfi adóügyi bíróság) azonban kétségeket támaszt azzal kapcsolatban, hogy az elutasítás összegegyeztethető-e a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott általános uniós jogelvekkel, amely gyakorlat szerint a visszatérítési igény nem csak a jogosulatlanul kivetett adókra korlátozódik, hanem az e tagállam részére fizetett vagy az általa ezen adóval közvetlen összefüggésben levont összegek visszatérítését is magában foglalja. Ez konkrétan az abból eredő veszteségekre is vonatkozik, hogy az adó idő előtti követelése következtében a pénzüsszeg nem állt rendelkezésre.⁸ Következésképpen, az uniós jognak megfelelően a tagállamoknak az uniós jog megsértésével kivetett adók összegét kamatokkal kell visszafizetniük.

22. Ilyen körülmények alapján az említett bíróság az alábbi kérdést terjeszti előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet 241. cikkét, hogy az abban hivatkozott nemzeti jognak a tényleges érvényesülés uniós jogi elvére figyelemmel azokban az esetekben is elő kell írnia a behozatali vámok visszafizetett összege után a vámösszeg megfizetésének időpontjától a visszafizetendő összeg kifizetéséig terjedő időszakra történő kamatfizetést, amelyekben a visszafizetés iránti igényt nem érvényesítették valamely nemzeti bíróság előtt?”

5 — A 2012. november 15-i Zhejiang Aokang Shoes kontra Tanács ítélet (EU:C:2012:710).

6 — 2012. február 2-i Brosmann Footwear (HK) és társai kontra Tanács ítélet (C-249/10 P, a továbbiakban: Brosmann-ítélet, EU:C:2012:53).

7 — Hasonlóképpen: Brosmann Footwear (HK) és társai kontra Tanács ítélet (C-249/10 P, a továbbiakban: Brosmann-ítélet, EU:C:2012:53).

8 — 2013. április 18-i Irimie-ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250), 20. és azt követő pontok.

III – A Bíróság előtti eljárás és a felek észrevételei

A – Az eljárás

23. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság Hivatalában 2015. július 14-én vették nyilvántartásba.

24. A Wortmann, a bielefeldi vámhivatal, a német és olasz kormány, illetve az Európai Bizottság a Bíróság alapokmánya 23. cikkének második bekezdése szerinti határidőben írásbeli észrevételeket nyújtott be.

25. A Bíróság alapokmánya 24. cikkének második bekezdése alapján a Bíróság úgy határozott, hogy írásban a Tanács elé terjeszt egy megválaszolandó kérdést, és felkéri arra, hogy foglaljon állást a Vámkódexnek a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatával összefüggésben értelmezett 241. cikke érvényességével kapcsolatban, amely szerint a tagállamok azon kötelezettségének elve, hogy az uniós jog megsértésével megfizetett adók összegét kamatokkal kell visszafizetniük, ebből a jogból ered-e.⁹ A Tanács 2016. május 2-án küldte meg válaszát.

26. 2016. május 13-án a Bizottság benyújtotta a 1854/89/EGK rendelet¹⁰ kidolgozási eljárásához szükséges dokumentációt, hogy a felekkel azt közöljék és azt megvitassák, ahogy ez a tárgyaláson meg is történt.

27. A tárgyalás kitűzését követően a Bíróság eljárási szabályzata 61. cikke (2) bekezdésének megfelelően felhívták a feleket, hogy észrevételeiket a Vámkódex 241. cikke és a Bíróságnak a Tanács részére küldött kérdésben hivatkozott ítélkezési gyakorlata összeegyeztethetőségével, valamint adott esetben az említett rendelkezés érvényességével kapcsolatban.

28. A 2016. május 25-én tartott tárgyaláson a Wortmann, a bielefeldi vámhivatal, a német kormány, az Európai Bizottság és a Tanács vett részt.

B – A felek észrevételeinek összefoglalása

29. A Wortmann úgy véli, hogy a kamatfizetési kötelezettség, mint az 1472/2006 rendeletnek a Brosmann-ítélet által történő hatályon kívül helyezéséből fakadó következmény, nem a Vámkódex alkalmazásából, hanem közvetlenül az elsődleges uniós jogból ered: elsősorban egyrészt, a Bíróság által kidolgozott és megerősített általános elvből, másrészt pedig a hivatkozott ítéletnek az EUMSZ 266. cikkel összefüggésben történő értelmezéséből, amely megalapozza a Bíróság által jogellenesnek nyilvánított aktus alkalmazásából eredő valamennyi következmény *ex tunc* hatállyal történő eltörléséhez való jogot.

30. A Wortmann azt állítja, hogy a Brosmann és a Seasonable mint szállítói által szállított lábbelik importőreként a Brosmann-ítélet közvetlen kedvezményezettje, és hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti lojális együttműködés elve előírja az említett ítélet tárgyát képező jogosulatlanul beszedett dömpingellenes vám teljes – kamatokkal együtt – történő visszafizetését, mivel az Európai Unió saját forrásairól van szó, amelyeket a tagállamok vámhatóságok útján szednek be.

9 – 2016. április 6-i közlemény.

10 – A vámtartozásból származó behozatali vagy kiviteli vámok összegének könyvelésbe vételéről és a megfizetésének feltételeiről szóló, 1989. június 14-i 1854/89 tanácsi rendelet (HL L 186., 1. o.).

31. Végeredményben a Wortmann azt javasolja, hogy a Bíróságnak azt a választ kell adni az alapügyben eljáró bírósága részére, hogy a Vámkodekx 241. cikke nem alkalmazható, és a dömpingellenes vámot a Bíróság által hatályon kívül helyezett rendelet alapján megfizető importőr jogosult a kifizetett összegek visszatérítésére, valamint a kifizetés időpontjától a teljes visszafizetéséig terjedő időszakokra vonatkozó kamatokra. Ha a Bíróság alkalmazhatónak minősítené a Vámkodekx 241. cikkét, olyan értelmezést javasolna, hogy az e cikk által hivatkozott nemzeti jognak akkor is elő kell írnia a visszafizetett behozatali vámok után történő kamatfizetést, ha nem indítottak keresetet a nemzeti bíróság előtt.

32. A bielefeldi vámhivatal, a német kormány és a Bizottság szerint, a Vámkodekx 241. cikkében foglalt két kivétel közül egyik sem áll fenn az alapeljárásban. Az uniós jog e rendelkezése kizárja a tényleges érvényesülés elvének alkalmazását, bár a tagállamok számára biztosítja, hogy eltérő szabályozást alkossanak, a kamatfizetési kötelezettség hiánya esetén irányadó általános szabály alóli kivételként.

33. Közelebbről, a bielefeldi vámhivatal úgy véli, hogy a Vámkodekx 241. cikkét nem lehet úgy értelmezni, hogy a hivatkozott nemzeti jognak szükségszerűen elő kell írnia a jogalap nélküli behozatali vám címén visszafizetett összegek utáni kamatfizetést.

34. A német kormány a bielefeldi vámhivatalhoz hasonló álláspontot képvisel, és ezenkívül azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó nemleges választ az alábbi okok támasztják alá:

- Az új Vámkodekx¹¹ eltörli a nemzeti jogszabályok által megállapított esetleges szabályoknak megfelelő kivételt, ez még jobban korlátozza visszafizetés esetén a kamatigénylés lehetőségét.
- A kamatfizetés alóli mentességet a Vámkodekx 241. cikke szerint a vámösszegek eredeti megállapításának mechanizmusa igazolja, amely lehetővé teszi az áruk azonnali rendelkezésre állását kereskedelmi forgalomba hozataluk céljából.

35. Az olasz kormány azt állítja, hogy a jogalap nélküli vámbevételek teljes mértékű visszafizetésének feltétele az igény előzetes érvényesítése, ezért a kamatokat csak ezen időponttól lehet felszámítani. Az ilyen rendelkezést tartalmazó nemzeti szabály nem ellentétes az uniós joggal. A Bíróságnak a Littlewood Retail és társai ügyben, illetve az Irimie-ügyben¹² kialakított ítélkezési gyakorlata nem alkalmazható a jelen ügyre, mivel ebben a kifizetés időpontjában teljesen érvényes és hatályos tanácsi rendelet alkalmazása alapján kivetett dömpingellenes vámról volt szó, amely rendeletet a Bíróság később hatályon kívül helyezett. Hozzáteszi, hogy annak bizonyításához, hogy a Brosmann-ítélet hatálya a Wortmannra is vonatkozik, a német hatóságoknak értékelniük kellett a vállalkozás egyedi körülményeit, ezért a megfizetett vámtételek visszafizetése iránti kérelem a visszafizetéshez való jog konstitutív jellegével bír.

36. Az olasz kormány végül azt hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben a visszafizetés iránti igényt keletkeztető jogsértés nem a tagállamoknak, hanem az uniós intézményeknek róható fel. Azt javasolja tehát a Bíróságnak, hogy ha úgy határoz, hogy az Irimie-ügyben¹³ meghatározott ítélkezési gyakorlatot alkalmazza, állapítsa meg, hogy az érintett tagállam eljárhat a felelős európai intézménnyel szemben a tagállam által viselt járulékos terhek visszafizetése iránti követelés céljából.

11 — Az Uniós Vámkodekx létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 269., 1. o.), 116. cikk (6) bekezdése.

12 — 2012. július 19-i Littlewoods Retail és társai ítélet (C-591/10, EU:C:2012:478), valamint a 2013. április 18-i Irimie-ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250).

13 — 2013. április 18-i ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250).

37. A Bizottság a fent hivatkozott érvekhez hozzáteszi, hogy különbséget kell tenni a kompenzációs és a késedelmi kamatok között, valamint figyelembe kell venni a jogalap nélküli gazdagodás tilalmát is. Azt állítja, hogy a kamatok követelési jogára vonatkozó ítélkezési gyakorlat¹⁴ olyan esetekre irányul, amelyekben valamely nemzeti jogszabály sértette az uniós jogot és ezenkívül a felperesek bizonyították a felmerülő kárukat. A kompenzációs kamatok fizetése, amely a jogvita tárgyát képező ügy esetében helyálló, magában foglalja a kamatokat igénylő személy által elszenvedett kár konkrét bizonyítását.

38. A Bizottság másodlagosan azt állítja, hogy a Wortmann kérelme alátámasztására nem hivatkozhat az EUMSZ 266. cikkre, mivel: a) nem vett részt a Brosmann-ítéletet eredményező uniós bírósági eljárásokban, és b) az EUMSZ 266. cikk értelmében kivetett késedelmi kamatokat csak az említett ítélet meghozatalától kell alkalmazni. A kompenzációs kamatokat illetően, ezek követelésének eszköze a Tanáccsal és a Bizottsággal szembeni, szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti kérelem.

39. A magasabb szintű jogszabálynak a Vámkódex 241. cikke által történő esetleges megsértése kapcsán¹⁵ a Bizottság kiemeli, hogy a nemzeti bíróság nem vonta kétségbe ez utóbbi érvényességét. Úgy véli egyébként, hogy az uniós jogalkotónak mérlegelési jogkörrel rendelkezik, amelyet nem lépett túl, mivel a túlfizetések után a kamatkövetelések elismerésének hiánya megfelelő egyensúlyt jelent: az importőr haszna, hogy az áruk haladéktalanul rendelkezésre állnak, és ellentételezéseként elfogadja, hogy nem kap kamatot az esetleges túlfizetések után.

40. A Bizottság szerint, ha a Bíróság úgy dönt, hogy a visszafizetés tárgyát képező összegek után kamatokat kell fizetni, figyelembe kell venni, hogy: a) a kompenzációs kamatok megfizetése iránti jog megköveteli a tényleges kár bizonyítását, amely a jelen ügyben nem áll fenn, mivel az importőr a rendszerből következően a vevőre hárítja át a dömpingellenes vám összegét; b) az alperes hatóság az importőr jogalap nélküli gazdagodására vonatkozó kifogással élhet,¹⁶ és c) uniós szabályok hiányában a nemzeti jogszabályoknak kell megoldani a jogosulatlan bevételek visszafizetésére vonatkozó minden járulékos kérdést, a kamatfizetést, a kamatok típusát és számításának időpontjait is beleértve.

41. Végeredményben a Bizottság szerint a Vámkódex 241. cikke kizárja a dömpingellenes vámok jogosulatlan kivetése után járó kompenzációs kamatok megfizetését, kivéve, ha a nemzeti jogszabályok elismerik e jogot. Az említett nemzeti jogszabályoknak nem feltétlenül kell tartalmazniuk a visszafizetett behozatali vámok után a vámösszeg megfizetésének időpontjától a visszafizetésig terjedő időszak alatt fennálló kamatfizetési kötelezettséget.

42. A Tanács a Vámkódex 241. cikkének érvényessége mellett foglalt állást, és keletkezésének történetére támaszkodik. Azzal érvel, hogy a Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben hivatkozott ítélkezési gyakorlata nem alkalmazható az ügyre, tekintettel arra, hogy az uniós jogban nem szabályozott helyzetekre vonatkozik. Ezzel szemben a jelen eljárásban a kamatok felszámítása tekintetében létezik egy kifejezett rendelkezés, a Vámkódex 241. cikke, amely tükrözi azt az egyensúlyt, amelyet az uniós jogalkotó a vámhatóságok és az importőrök között fenn kívánt tartani. Másodlagosan azt javasolja, hogy a 241. cikket az elsődleges joggal összhangban értelmezzék annak megállapítása érdekében, hogy a nemzeti rendelkezések előírhattak-e ilyen kamatfizetést.

14 — 2001. március 8-i Metallgesellschaft és társai ítélet (C-397/98 és C-410/98, EU:C:2001:134), 83. és 87–95. pont; 2006. december 12-i Test Claimant in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774), 197–220. pont; 2012. július 19-i Littlewoods Retail és társai ítélet (C-591/10, EU:C:2012:478), 22–34. pont; valamint a 2013. április 18-i Irimie-ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250), 16–29. pont.

15 — A tárgyalás során a Bizottság a Vámkódex 241. cikkének érvényessége mellett foglalt állást, és a kidolgozására, illetve azon feltételekre hivatkozott, amelyek között, véleménye szerint, a kamatfizetési kötelezettség keletkezik, többek között a kár igazolásának szükségessége. Elfogadta, hogy végső soron e cikket az uniós joggal összhangban kell értelmezni.

16 — 1983. november 9-i San Giorgio ítélet (199/82, EU:C:1983:318), 13. pont.

IV – Értékelés

43. Először is tisztázni kell a Vámkódex és a jelen jogvita közötti viszony kapcsán felmerülő minden kétséget. Egyfelől, az 1472/2006 rendelet a lábbeli behozatalára vonatkozó dömpingellenes vámok meghatározása során kifejezetten e Kódexre hivatkozott.¹⁷ Másfelől, a dömpingellenes vámok megállapításának mechanizmusa alapvetően a vámtarifák megállapításának szerkezetén alapul¹⁸ úgy, hogy bár a dömpingellenes vámok eltérnek a vámtételektől, valójában azonban nem tudnak elszakadni a Vámkódextól.¹⁹

44. Úgy vélem egyébként, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata hallgatólagosan választ ad erre a kérdésre,²⁰ amelynek értelmében a Vámkódex szabályokat kínál a dömpingellenes vámok visszafizetéséhez.

45. A Bíróságnak három választási lehetősége van a Vámkódex 241. cikkének a jelen ügyre történő alkalmazásával kapcsolatban. Az első a „lineáris” értelmezés, amelynek következtében az általános szabály érvényesülhet (azaz a kamatfizetést elutasítják), mivel az abban előírt egyik kivétel sem áll fenn. A második annak megállapítása, hogy éppen a tőkeösszeg visszafizetéséhez járulékosan kapcsolódó kamatfizetés tilalmi jellege miatt az említett rendelkezésben foglalt szabály ellentétes az uniós jog egyik alapelvével, és ezért érvénytelen. A harmadik lehetőség a Vámkódex 241. cikkének árnyalt értelmezése, amely kizárja a jelen ügghöz hasonló olyan tényállásokat a hatálya alól, amelyekben a dömpingellenes vámok visszafizetésének feltétele a vámokat megállapító szabályozási aktus semmisségének előzetes megállapítása.

46. A továbbiakban kifejtendő okok miatt úgy vélem, hogy a jelen ügy körülményei szempontjából a harmadik lehetőség a legmegfelelőbb. A Vámkódex 241. cikke az olyan „rendes” helyzeteket szabályozza, amelyekben valamely vámmegállapító határozatot (a dömpingellenes vámot megállapító határozatot is ideértve) meg kell semmisíteni a vámtartozás egyedi elemeinek meghatározása során történt hiba miatt.²¹ Nem gondolom azonban, hogy ez olyan helyzetekre is vonatkozna, amelyekben az importőrök által teljesített jogosulatlan kifizetések visszatérítése a hivatkozott fizetési kötelezettséget előíró rendelet semmissége megállapításának eredménye.

47. Az általános szabályt megalapozó okok feltárásához (amely ellentétes a vámösszegek visszafizetése során történő kamatfizetéssel), célszerűnek tűnik számomra a szabály keletkezésének vizsgálata a Bizottság által benyújtott, és a tárgyalás során vita tárgyává tett dokumentáció alapján.

48. A dokumentáció alapján bizonyítható, hogy a Vámkódex 241. cikke az 1430/79/EGK rendelet²² 17a. cikkéből ered, amelyet az 1854/89 rendelet 25. cikkének (3) bekezdése illesztett be. Ez utóbbi rendelet (6) preambulumbekzdése, a Tanács gazdasági kérdésekkel foglalkozó munkacsoportjának 1986. március 11-én és 12-én tartott ülésén elfogadott projekt szerint, két olyan mondatot tartalmazott, amelyet a végleges szöveget elfogadó 1988. november 28-i helyesbítés alapján

17 — Lásd az 1472/2006 rendelet 1. cikkének (4) bekezdését, amelyet a 8. pontban idéz.

18 — Az 1472/2006 rendeletben foglalt konkrét esetben a vámtarifa alapján százalékos értékben határozták meg. A vámfizetés előtti lépésként tehát a tarifa meghatározásához szükséges mértéket kell alkalmazni a vámtérték tekintetében. Ezt követően e vámtarifát kiegészítették a dömpingellenes vámnak megfelelő százalékos aránnyal (az 1472/2006 rendelet 1. cikkének (3) bekezdése).

19 — A dömpingellenes vám alaki kifejezése az egységes vámkodifikáció nomenklatúráján alapul, a kombinált nomenklatúra kódjainak négy alfanumerikus jellel történő kiegészítésével (kiegészítő TARIC-kód). A vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i 2658/87/EGK rendelet (HL L 256., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 2. kötet, 382. o.) az úgynevezett TARIC-alszámokra hivatkozik és a II. mellékletre utal, amelynek 4. pontjában említi a dömpingellenes vámokat.

20 — A dömpingellenes vámmal szembeni 2007. szeptember 27-i Ikea Wholesale ítélet (C-351/04, EU:C:2007:547); 2012. június 14-i CIVAD-ítélet (C-533/10, EU:C:2012:347), valamint 2016. február 4-i C & J Clark International ítélet (C-659/13 és C-34/14, EU:C:2016:74). Ezekben az esetekben a Bíróság megállapította, hogy az érvénytelenné nyilvánított rendelet alapján kifizetett dömpingellenes vámok nem számíthatók fel jogszerűen a Vámkódex 236. cikk (1) bekezdése értelmében véve, és az említett Kódex 236. cikkének (2) bekezdését kell értelmezni, mivel ez a releváns szabály annak tisztázásához, hogy a visszafizetési kötelezettség helytálló-e van nem.

21 — A Bizottság a tárgyaláson ezeket „technikai hibáknak” minősítette.

22 — A behozatali vagy kiviteli vámok visszafizetéséről és elengedéséről szóló, 1979. július 2-i tanácsi rendelet (HL L 175., 1. o.; EE 02/06, 36. o.).

kitöröltek.²³ Márpedig a mondatok mellőzése ellenére levonható az a következtetés, hogy a szabály célja a kamatok felszámítását illetően bizonyos összhang megteremtése volt a gazdasági szereplők és a vámhatóság helyzete között, ha az eredeti vámmegállapító határozatot később valamilyen irányba módosítani kellett volna a vámkezelési rendszer gyorsaságára tekintettel elkövetett hibák miatt.

49. A preambulumbekzdés szövege, amely megvilágítja a rendelkezés valódi jelentését, az érintett feleket ésszerű egyensúlyba helyezi. A vámtartozás eredeti meghatározására irányuló eljárás folyamata alapja meglehetősen sérülékeny, ami igazolja, hogy ha később akár túlfizetés, akár hiány miatt javításra van szükség, általános szabályként sem a hatóságnak, sem az adózónak nem kell kamatot fizetnie erre (rövid) köztes időszakra.

50. A Bizottság is elismeri, hogy néhány esetben a vámhatóság a szabad forgalomba bocsátásuk előtt nem vizsgálja meg az árukat, és csak később ellenőrzi a behozatal szabályosságát. Ha e későbbi időpontban új vámmegállapító határozatot kell hozni, ennek következményeként vagy az importőrnek kell megfizetnie az addig hiányzó részt (hibás eredeti vámmegállapító határozat), vagy a hatóságnak kell visszafizetnie a túlfizetést; mind a két esetben kamatok nélkül.

51. A kiegyensúlyozottság ezen elvét, amely figyelembe veszi az áruk rövidebb határidőn belül történő szokásos szabad forgalomba helyezését, a Vámkódex tekintetében is alkalmazzák, ami a 241. cikk szerinti általános szabályban és néhány egyéb rendelkezésben nyilvánul meg. Konkrétan, a 232. cikk (1) bekezdésének b) pontja késedelmi kamat fizetését írta elő az adós számára, ha a fizetendő vámösszeget nem fizette meg [a Vámkódex 222. cikkének (1) bekezdésében] előírt határidőn belül,²⁴ ez pont a fordítottja annak, hogy a vámhatóság a Vámkódex 241. cikke alapján általános jelleggel mentesül a kamatfizetés alól.²⁵

52. Ebben az összefüggésben a kamatfizetés alóli mentesség kölcsönös (a hatóság és a gazdasági szereplők között), és a vámtartozás megállapításához szükséges feltételek normális körülmények közötti alkalmazására figyelemmel igazolt azon hallgatolagos előfeltevés alapján, miszerint a kamatokat szabályozó jogi keret nem vitatható, csak a kamatok mértéke vagy a vámmegállapítás mennyiségi meghatározása, illetve ezek valamely egyedi körülménye.²⁶

53. Az ilyen helyzetekre kimunkált valamely szabály nem alkalmazható minden további nélkül más olyan esetek kapcsán, amelyeknek nincs sok közük a vámkezelési eljárás gyorsaságához és az egyes vámmegállapítás egyedi paramétereikhez, viszont a dömpingellenes vámot létrehozó rendelet érvénytelenségéhez kapcsolódnak. Véleményem szerint ez utóbbi esetben a jogosulatlanul beszedett összegek és kamataik visszafizetése iránti igény közvetlenül a dömpingellenes vámokat bevezető rendelet érvénytelenségének megállapításából ered. Ez utóbbiak elveszítik jogalapjukat azáltal, hogy az előírt kötelezettségek jogszerű „cél” nélkülivé válnak, és az ilyen címen kifizetett összegeket meg kell téríteni azon személyek részére, akik azt megfizették.

23 — A preambulumbekzdés, amelyben dőlt betűkkel kiemelem a törölt mondatokat, így szól: „[...] a kereskedelmi forgalom állandó fejlődésére és az áruk mihamarabbi forgalomba bocsátásának szükségességére tekintettel, a vámhivatal felügyeleti módszereit úgy alakították ki, hogy az említett hivatal a vámeljárásra történő kiadás előtt az árukat csak nagyon kevés esetben vizsgálja; a behozatalok és kivitelek szabályosságának ellenőrzését így mellőzik és az esetek többségében mennyiségi ellenőrzést jelent, amely később kiegészítő vámösszeg kivetését eredményezheti; mivel az ezen összeg megfizetésre kötelezett személy nem köteles viselni a vámhatóság ezen ellenőrzési módszerének következményeit, és az ilyen utólagos könyvelésbe vétel nem járhat a vámhatóság részére történő kamatfizetéssel; az említett utólagos ellenőrzés a túlfizetett vámösszegek visszafizetésével járhat; a túlfizetett vámösszegeket az érdekelt által bejelentett adóinformációkat alapul véve számították ki és az érdekelt sokkal gyorsabban rendelkezhetett az áruval, mintha azokat a vámeljárásra történő kiadás előtt ellenőrizték volna; az ilyen visszafizetés tehát nem eredményezi a vámhatóságok kamatfizetését”.

24 — A 2011. március 31-i Aurubis Bulgaria ítéletben (C-546/09, EU:C:2011:199) a Bíróság kimondta, hogy „a [...] Közösségi Vámkódex [...] 232. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében a még megfizetendő vámösszeg után csak az említett összeg megfizetésére előírt határidő lejártát követő időszakra számítható fel késedelmi kamat”.

25 — Ugyanezen egyensúlyt alkalmazzák az új Vámkódexnél (952/2013 rendelet, 114. cikk [amely a vámösszeg után felszámított kamatokat szabályozza] és a 116. cikk (6) bekezdése [amely a behozatali és kiviteli vámok visszafizetése vagy elengedése esetén járó kamatokkal foglalkozik]).

26 — A Bizottság a tárgyalás során példaként hozta fel az áruk vámtarifa besorolásával, a vámkezelés tárgyát képező összegekkel vagy a megállapított vámösszegek jellegével kapcsolatban elkövetett hibákat.

54. Mielőtt folytatnám, úgy vélem, hogy a Bíróság azon összegek visszafizetésére irányuló ítélkezési gyakorlatára kell hivatkozni, amelyeket a nemzeti hatóságok (a vámhatóságokat is beleértve) az uniós jog megsértésével jogosulatlanul kaptak. Ezen áttekintést követően olyan választ javasolok adni a kérdést előterjesztő bíróságnak, amely hasznos lehet e bíróság számára végső döntése meghozatalában.²⁷

55. A Metallgesellschaft és társai ítélet és a Test Claimant in the FII Group Litigation ítélet²⁸ a jogosulatlanul kivetett adó visszafizetését, az eljárási autonómia elvének alkalmazását és a kamatok visszafizetését, a járulékos igényt tárgyalta.²⁹ Konkrétan a második megállapítja, hogy „abban az esetben, ha valamely tagállam a közösségi jog szabályainak megsértésével vet ki adót, a jogalanyok nem csak a jogosulatlanul kivetett adó visszatérítésére, hanem az e tagállam részére fizetett vagy az általa ezen adóval közvetlen összefüggésben levont összegek visszatérítésére is jogosultak. [...] Ez magában foglalja az abból eredő veszteségeket is, hogy az adó idő előtti követelése következtében a pénz nem állt rendelkezésre.”³⁰ A pénz rendelkezésre állásának hiányáért járó ellentételezés tehát a főkövetelés visszatérítéséhez kapcsolódó járulékos kötelezettségként jelenik meg.

56. A Littlewoods Retail és társai ítélet³¹, amelyet egy olyan ügyben hoztak meg, amelyben az uniós jog megsértésével beszedett (héta)túlfizetést visszatérítették az érdekelt adóalanynak, visszatér a jogosulatlanul beszedett adó és a rendelkezésre álló pénz hiányából származó veszteségek visszafizetése iránti igényre vonatkozó korábbi ítélkezési gyakorlathoz. Az említett ítélet szerint „ezen ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a tagállamokra hárított azon kötelezettség elve, hogy az uniós jog megsértésével kivetett adók összegét kamatokkal kell visszafizetniük, e jogból ered.”³²

57. A Zuckerfabrik Jülich és társai ítélet,³³ amelyet érvénytelenség megállapítása iránti előzetes döntéshozatali eljárás keretében hoztak, megállapította a 1193/2009 rendelet³⁴ semmisségét, mivel a rendeletben előírt számítási módszer ellentétes volt a cukorágazat piacának közös szervezéséről szóló, 2001. június 19-i 1260/2001/EK tanácsi alaprendelettel (HL L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 33. kötet, 17. o.). Következésképpen a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy vissza kell fizetni a jogalap nélkül megfizetett cukortermelési illetéket és a korábbi ítélkezési gyakorlatát megismételve kimondta, hogy „azok a jogalanyok, akik [...] jogosultak az érvénytelen rendeletben meghatározott, tartozatlanul fizetett [...] összegének visszatérítésére, jogosultak a járulékos kamatok megtérítésére is”³⁵.

27 — A Bíróságnak kell „a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni a közösségi jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése – vagy adott esetben érvényességének megállapítása – a per tárgyára figyelemmel szükséges” (az 1978. november 29-i Redmond-ítélet [83/78, EU:C:1978:214], 26. pont).

28 — A 2001. március 8-i Metallgesellschaft és társai ítélet (C-397/98 és C-410/98, EU:C:2001:134), valamint a 2006. december 12-i Test Claimant in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774). Mind a két ítélet a letelepedés szabadságának és a tőke szabad mozgásának esetleges megsértését állapította meg, amelynek oka az anyavállalatok és leányvállalatok közötti osztalékfizetések attól függő eltérő adóügyi kezelése, hogy letelepedett vállalkozásokról van-e szó, vagy sem.

29 — A 2001. március 8-i Metallgesellschaft és társai ítélettel (C-397/98 és C-410/98, EU:C:2001:134) zárult ügy sajátossága, hogy a kamatfizetési kötelezettség nem járulékos jellegű, hanem a főeljárásokban a felperesek követeléseinek szintén tárgyát képezi.

30 — A 2006. december 12-i Test Claimant in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774), 205. pont.

31 — A 2012. július 19-i ítélet (C-591/10, EU:C:2012:478).

32 — Uo., 26. pont.

33 — 2012. szeptember 27-i ítélet (C-113/10, C-147/10 és C-234/10, EU:C:2012:591).

34 — Amely a cukorágazatban a 2002/2003-as, 2003/2004-es, 2004/2005-ös, 2005/2006-os gazdasági évekre meghatározza a termelési illetékként fizetendő összegeket.

35 — A rendelkező rész 3. pontja.

58. Végezetül, az Irimie-ítélet³⁶, annak elismerését követően, hogy az EUMSZ 110. cikkel ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely gépjárművek másik tagállamból történő behozatalának esetén környezetszennyezési adót vet ki, a korábbi ítéletek irányvonalát követi,³⁷ és a Test Claimant in the FII Group Litigation ítélet³⁸ 205. pontjának megismétlését követően megerősíti, hogy „a tagállamokra hárított azon kötelezettség elve, hogy az uniós jog megsértésével kivetett adók összegét kamatokkal kell visszafizetniük, ez utóbbi jogból ered”³⁹.

59. A Bíróság ítélkezési gyakorlata tehát kimondott egy olyan uniós jogi elvet, amelynek értelmében az uniós joggal ellentétes szabályok alapján jogalap nélkül megfizetett összegek visszafizetése nem csak a jogosulatlanul beszedett összegekre, hanem a jogosulatlan befizetés teljesítésétől számítva a kamataira is kiterjed. A hivatkozott ítéletekben van egy közös elem, ugyanis olyan nemzeti (Irimie-ítélet)⁴⁰ vagy uniós (Zuckerfabrik Julich és társai ítélet)⁴¹ szabályból származó fizetési kötelezettség áll fenn, amelyet később az uniós jog megsértése miatt alkalmazhatatlannak vagy semmisnek nyilvánítanak.

60. Ebből a szempontból mind a főösszeg, mind a kamatok visszafizetése, az egyik és másik fogalom közötti különbségtétel nélkül, megfelel az uniós jog elsőbbségének, amely (kivételes eseteket kivéve és bizonyos időbeli korlátok figyelembe vételével) nem teszi lehetővé az uniós joggal ellentétes szabályok joghatásai sértetlenségének fenntartását azt követően, hogy a Bíróság azokat érvényteleneknek vagy alkalmazhatatlannak nyilvánította. Különösen abban az esetben, ha uniós aktusról van szó, az EUMSZ 264. cikk első bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben helyt adnak a megsemmisítés iránti keresetnek, a megtámadott jogi aktust semmisnek nyilvánítják. Ezen előfeltevésekből következik, amint azt ugyanezen cikk második bekezdése *a sensu contrario* is megerősíti, hogy főszabály szerint a „semmisnek nyilvánított jogi aktusok joghatásai” nem maradhatnak fenn.

61. A jogvita ezen pontján figyelembe kell venni a Wortmann által, kérelmének alapjaként hivatkozott EUMSZ 266. cikket, mivel az előírja, hogy a semmisnek nyilvánított aktust (a jelen ügyben a Brosmann-ítélet tárgyát képező 1472/2006 rendelet) elfogadó uniós intézmények „kötelesek megtenni az ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket”.

62. A Bizottság szerint a Wortmann nem jogosult egy olyan eljárásban hozott ítéletre támaszkodni, amelyben nem vett részt, annál is inkább, mert az 1472/2006 rendelet semmisségét megállapító ítélet a felperes vállalkozásokra „vonatkozó részében” tette azt. A kifogás elvileg elfogadható lehet, ha a Wortmann a rendeletet elfogadó közösségi intézmény előtt személyesen részt kíván venni az ítélet végrehajtásának szakaszában. Ezzel szemben nem ez a helyzet az említett vállalkozás azon lehetőségét illetően, hogy a nemzeti hatóságok előtt a Brosmann-ítéletre saját érdekében hivatkozzon, mert a Wortmann szorosan kapcsolódik az 1472/2006 rendelethez és semmisségének megállapításával végződő jogvitához, mivel a Brosmann és Seasonable által exportált, és a saját maga által megfizetendő dömpingellenes vámmal sújtott lábbelik importőre volt.

63. Éppen a közvetlenül érintett gazdasági szereplő minősége miatt, amely minőségében hasznát húzhat az 1472/2006 rendelet megsemmisítéséből, a német vámhatóság a Brosmann-ítélet meghozatalát követően nem kifogásolta a szóban forgó rendelet végrehajtása címén megfizetett dömpingellenes vám összegének visszafizetését a Wortmann részére. Ha a hatóság a jogalap nélküli

36 — 2013. április 18-i ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250).

37 — Uo., 28. pont. E tekintetben megismétli, hogy a „vesztés ugyanis elsősorban azon időszak hosszától függ, amelynek során az uniós jog megsértésével tartozatlanul megfizetett összeg nem állt rendelkezésre, és ily módon főszabály szerint a szóban forgó adó tartozatlan megfizetésének időpontja és az ezen adó visszatérítésének időpontja közötti időszakban keletkezik.”

38 — 2006. december 12-i Test Claimant in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774).

39 — 2013. április 18-i Irimie-ítélet, (C-565/11, EU:C:2013:250), 22. pont.

40 — 2013. április 18-i ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250).

41 — 2012. szeptember 27-i ítélet (C-113/10, C-147/10 és C-234/10, EU:C:2012:591).

kifizetésekre vonatkozó kamatokat illetően nem ugyanígy járt is el, az szerinte kizárólag a Vámkodez 241. cikke által képzett akadály miatt történt. Azonban hangsúlyozom, hogy a német hatóságok a Wortmann által kért visszafizetés teljesítésével, bár részben, de helyesen állapították meg azokat a következményeket,⁴² amelyek az 1472/2006 rendelet semmissé nyilvánításából származnak.

64. Az EUMSZ 266. cikk ugyanezen körülmények között a nemzeti hatóságok (és a tagállamok bíróságai) cselekményei iránymutatásának tekintetében hasznos jogszabályi rendelkezés, ha az általuk jogosulatlanul beszedett összegek az Unió saját forrásainak beszedéséből erednek. A vizsgált ítéletek közül számos (Littlewoods Retail és társai ítélet, valamint a Zuckerfabrick Jülich és társai ítélet)⁴³ éppen ezek közül valamelyik forrásra hivatkozik (héta és a cukorra vonatkozó lefölözések).

65. A saját források kezelését (amelyek a dömpingellenes vámot is magukba foglalják)⁴⁴ egy olyan séma szerint kell végezni, amelyben a tagállami hatóságok vállalják az összegek kivetését és beszedését, illetőleg a bevételeket megosztják az Unióval. Az állam tehát az Európai Unió intézményeinek eszközeként jár el. E körülmény magában a nemzeti hatóságoknak a dömpingellenes rendeletet megsemmisítő ítélethez való sajátos kötődését rejti magában, és megerősíti azt követelményt, miszerint a bíróságnak figyelembe kell vennie a Bíróság e területre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, valamint az EUMSZ 266. cikkből eredő végrehajtási feltételeket.

66. A nemzeti hatóságok által hozott, dömpingellenes vám alkalmazására vonatkozó egyedi aktus nem más, mint az 1472/2006 rendelet végrehajtása: e rendelet mint jogi alap megsemmisítését követően a vámhatóságnak meg kell hoznia a „szükséges intézkedéseket” a rendelet alapján történő vámmegállapítások hatályon kívül helyezése érdekében, annak minden joghatásával együtt. Ez utóbbiak magukban foglalják a jogosulatlanul beszedett dömpingellenes vámok visszafizetését és a vámfizetés időpontjától számított kamatok megfizetését. Csak így állítható helyre az a helyzet, amelynek akkor kellett volna kialakulnia, ha a később megsemmisített rendelet végrehajtási aktusát nem fogadják el. Tekintettel arra, hogy e helyreállítás egy hosszabb időszak után történt, amely alatt a Wortmann nem használhatta az általa jogalap nélkül kifizetett összegeket, a kamatok megfizetése kompenzálja, hogy vagyona e része nem állt rendelkezésre.

67. Végeredményben az 1472/2006 rendelet érvénytelenségének következtében keletkezik mind a Wortmann által kifizetett dömpingellenes vám visszatérítési kötelezettsége, mind az ezen összeg kamatokkal történő megemelési kötelezettsége. Csak ezzel ellensúlyozhatók teljesen a német hatóságok által hozott vámmegállapító határozat joghatásai, *ex tunc* hatállyal megszüntetve minden jogkövetkezményüket. A Bíróság ezt a döntés hozta a Zuckerfabrick Jülich és társai ítélettel⁴⁵ elbírált ügyben, amellyel a jelen ügy sajátos párhuzamokat mutat.

42 — A 2006. június 1-jei P&O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság ítéletben (C-442/03 P és C-471/03 P, EU:C:2006:356) a Bíróság úgy értelmezte, hogy a bizottsági határozat megsemmisítésére irányuló ítélet „minden személyre kiterjedően, visszamenőleges hatállyal [azt] eltörölte [...]. Az ilyen megsemmisítő ítélet így *erga omnes* hatállyal bír, amely abszolút anyagi jogerőt biztosít számára.” Bár a hivatkozott ügy körülményei nem egyeznek meg a jelen ügy tényállásával, a megállapítás összhangban van az EUMSZ 264. cikkel.

43 — A 2012. július 19-i Littlewoods Retail és társai ítélet (C-591/10, EU:C:2012:478), és 2012. szeptember 27-i Zuckerfabrick Jülich és társai ítélet (C-113/10, C-147/10 és C-234/10, EU:C:2012:591).

44 — Az Európai Unió 2016-os pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetésének (HL 2016., L 48., 1. o.) „Saját források” cím alatt „A 2007/436/EK, Euratom határozat 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett közös vámtarifa szerinti vámok és egyéb vámok” címet viselő 12. fejezete, amely a közös vámtarifa szerinti vámokkal együtt tartalmaz „egyéb vámokat, amelyeket a harmadik országokkal folytatott kereskedelem tekintetében a Közösségek intézményei már megállapítottak vagy meg fognak állapítani”.

45 — 2012. szeptember 27-i Zuckerfabrick Jülich és társai ítélet (C-113/10, C-147/10 és C-234/10, EU:C:2012:591).

68. A Zuckerfabrik Jülich és társai ítélet⁴⁶ értelmében egyébként „a jogalanyok e joga” független az arra irányuló eljárás esetleges hiányától, hogy a tagállamok, amelyek a főösszeg és a kamatok visszafizetésére kötelesek, visszamenőlegesen követelhessék annak összegét a megsemmisített rendeletet elfogadó uniós intézményektől.⁴⁷ Ugyanezen szabályt illetően nem értem, hogy miért kellene kétszeresen eljárnia az eljárás alá vont azon jogalanyoknak, amelynek a vagyona már kellő kárt szenvedett a végül érvénytelen dömpingellenes vám megállapítása miatt, és egyrészt a főösszeg közvetlen visszafizetését kérnie a nemzeti hatóságtól, illetve másrészt, amint azt láthatóan a Bizottság sugallja, a kamatok követelése érdekében az EUMSZ 340. cikket alkalmaznia az Európai Unió intézményeinek szerződésen kívüli felelőssége címén.

69. Véleményem szerint azon állítás alátámasztására sincsenek meggyőző érvek, miszerint a kamatszámítás kezdő napjának a Brosmann-ítélet kihirdetése vagy a bírósági úton történő érvényesítés időpontjával kell megegyeznie. Ez utóbbi álláspont tekintetében a Bíróság az Irimie-ítéletben⁴⁸ kimondta, hogy az uniós joggal „ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely az uniós jog megsértésével beszedett adók visszatérítésekor fizetendő kamatokat az ezen adó visszatérítése iránti kérelem benyújtásának időpontját követő naptól számított kamatokra korlátozza.”

70. E megállapítás azon alapul, hogy az ellentétes szabály elfogadásával a jogalany meg lenne fosztva az uniós joggal ellentétes adófizetés által okozott veszteség megfelelő ellentételezésétől, amely veszteség „azon időszak hosszától függ, amelynek során az uniós jog megsértésével tartozatlanul megfizetett összeg nem állt rendelkezésre [...] a szóban forgó adó tartozatlan megfizetésének időpontja és az ezen adó visszatérítésének időpontja közötti időszakban”⁴⁹. Véleményem szerint e megállapítások a dömpingellenes rendelet alkalmazásával beszedett vámösszegek visszafizetése esetén terjeszthetők ki *mutatis mutandis* a felszámított kamatokra, amely rendelet tekintetében a Bíróság megállapította, hogy nem felel meg az uniós jognak. Ezekben az esetekben a fizetési kötelezettség közvetlenül az uniós jogból, azaz *ipso iure* keletkezik, anélkül hogy az esedékessége a főköveteléshez kötődő járulékos kamatok megfizetése iránti külön felszólítástól függene.

71. Hasonló okok miatt azt sem értékelem, hogy a kamatszámítás kezdő napjának a jelen esetben meg kell egyeznie a Brosmann-ítélet kihirdetésének napjával (2012. február 2.). Kétségtelen, hogy a Bizottság kontra IPK International ügy⁵⁰ sajátos körülményei között a Bíróság „az EUMSZ 266. cikk első bekezdésének értelmében vett, a megsemmisítést kimondó ítéletben foglalt teljesítésére irányuló intézkedésként”⁵¹ előírta, hogy késedelmi kamatot kell fizetni, és hogy e jelleggel nem rendelkezik „a kompenzációs kamatok odaítélése [...], amely ezen EUMSZ 266. cikk második bekezdésének

46 — Az említett ítélet rendelkező része 3) pontjának utolsó mondata így szól: „a nemzeti bíróság a mérlegelési jogkörének gyakorlása során nem utasíthatja el a kamatfizetést azon összegek után, amelyeket a tagállam érvénytelen rendelet alapján szedett be, azzal az indokkal, hogy e tagállam nem igényelhet ennek megfelelő kamatot az európai uniós saját források után”.

47 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemtől távol áll az olasz kormány által észrevételeiben felvetett azon kérdés, amely szerint a német vámhatóságok felléphetnek-e ugyanakkor az európai intézmények ellen, hogy visszatérítsék azon összeget, amelyet az intézményeknek kell visszafizetniük azon személyeknek, akik az érvénytelen rendeletben foglalt dömpingellenes vámokat megfizették.

48 — 2013. április 18-i ítélet (C-565/11, EU:C:2013:250), 53. pont.

49 — Uo., 28. pont.

50 — A 2015. február 12-i ítélet (C-336/13 P, EU:C:2015:83). A jogvita egy bizottsági határozat kapcsán keletkezett, amely az IPK számára nyújtott bizonyos támogatásokat hatályon kívül helyezett, amely alapján e társaság bizonyos pénzüsségeket már nem kapott meg és vissza kellett fizetnie a kamatokkal növelt beszedett összegeket. A határozat semmissé nyilvánítását követően a Bizottság megfizette a tartozás összegét és az IPK által visszafizetett összegeket, amelyeket a semmissé nyilvánításról rendelkező ítélet időpontja előtti időszakra vonatkozó „kompenzációs kamatokkal” megnövelt.

51 — Uo., 30. pont.

alkalmazásából ered, amely az EUMSZ 340. cikkre [...] hivatkozik”⁵², amennyiben a késedelmi kamatok fizetés[ének az a] célja, [...] hogy átalányösszegben kompenzálja a követelés nyújtotta előnyök élvezetétől való megfosztást, illetve hogy az adóst ösztönözze a megsemmisítést kimondó ítéletben foglaltak mielőbbi teljesítésére”⁵³.

72. Véleményem szerint a Bizottság kontra IPK International ítéletet (2015. február 12-i ítélet, C-336/13 P, EU:C:2015:83) a jogvita egyedi körülményeire tekintettel kell értelmezni, anélkül hogy ez alapján az előző pontokban általam hivatkozott ítélkezési gyakorlat irányának megváltozására lehetne következtetni.⁵⁴ Továbbra is érvényes tehát azon elv, amely szerint a nemzeti hatóságoknak jogosulatlanul megfizetett összegek (ebben az esetben vámösszegek), amelyek érvénytelen vagy alkalmazhatatlan jogszabályokon alapulnak, az uniós jog alapján a fizetést teljesítő személy számára jogot keletkeztetnek ahhoz, hogy a jogosulatlanul kifizetett összegek visszafizetését és e kifizetések teljesítésétől számított kamatok megfizetését igényelheti.

73. A beszedett pénz rendelkezésre állásának hiánya miatt felszámított kamatokra kiterjedő visszafizetési kötelezettséggel szemben felvetett egyéb kifogásokat illetően elegendő azt megjegyezni, hogy nem bizonyították, hogy a dömpingellenes vámokat megfizető személy (a Wortmann) jogalap nélküli feltételezett gazdagodása állna fenn azáltal, hogy harmadik személyekre hárította át a kapott összeget. Ráadásul a német vámhatóság, amely kétségtelenül visszafizette a beszedett összeget a Wortmann részére, a tartozás főösszegét illetően e körülményre nem is hivatkozott. Még kevésbé lehet e kifogásra hivatkozni azon kamat megfizetésének elutasítása érdekében, amelynek felszámítása végeredményben onnan ered, hogy a kifizető személy számára nem állhattak rendelkezésre a befizetett pénzüsszegek, amíg a hatóság azokat – objektív értelemben – jogosulatlanul tartotta vissza.

V – Véggkövetkeztetések

74. A fent kifejtett érvelések alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszolja meg a Finanzgericht Düsseldorf (düsseldorfi adóügyi bíróság, Németország) által előterjesztett kérdéseket:

„A vámhatóságok azon kötelezettsége, miszerint a Bíróság által semmisnek nyilvánított rendeletben megállapított dömpingellenes vámok címén az importőr által jogalap nélkül megfizetett összegeket vissza kell fizetni, kiterjed az ezen összegek után a vámösszeg megfizetésének időpontjától felszámított kamatok megfizetésére is.”

52 — Uo., 37. pont

53 — A 2015. február 12-i Bizottság kontra IPK International ítélet (C-336/13 P, EU:C:2015:83), 30. pont. A 37. és 38. pontban igazolja, hogy a felszámított kamatokat miért tekinti késedelmi kamatoknak és nem pedig kompenzációs kamatoknak: „Ennek a kamatkategóriának ugyanis az a célja, hogy a kár összegének bíróság által történő értékeléséig bekövetkezett időmúlást kompenzálja, az adósnak felróható bármely késedelemtől függetlenül”. Ez az ok érthetőbbé válik, ha kiegészítjük Bot főtanácsok indítványának (Bizottság kontra IPK International [C-336/13 P, EU:C:2014:2170]) 92. pontjával: „a megsemmisítés *ex tunc* hatálya következtében a Bizottság tehát egy bizonyos meghatározott és esedékes főkötelezettség teljesítésére volt köteles, amely az IPK-nak fizetendő vagy visszatérítendő összegekből tevődött össze. Az IPK követeléséből tehát késedelmi kamatok származtak, amelyek a fizetendő összeg tekintetében az IPK által benyújtott panasztól, a visszatérítendő összeg tekintetében pedig annak az IPK által a Bizottság részére történő kifizetésétől váltak esedékessé”.

54 — Lásd: a fenti 46. és azt követő pontok.